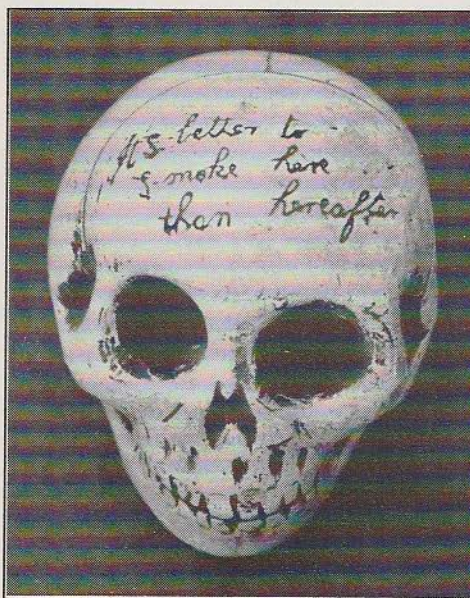

EEN OPMERKELIJKE SIGARETTENDOVER

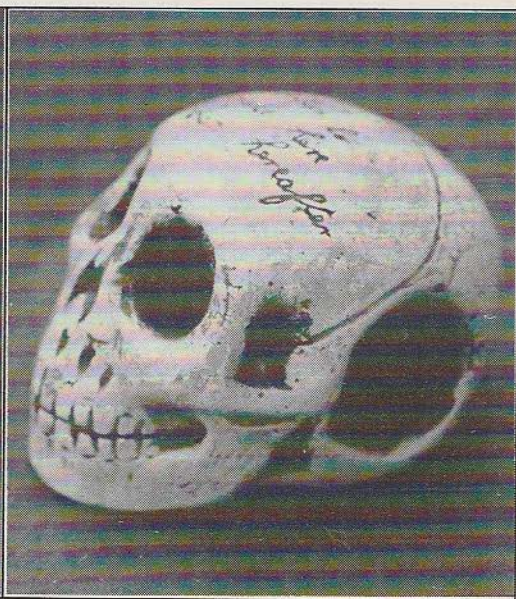
door Piet Smiesing

Enige tijd terug kocht ik op een vlooiemarkt een doodskopje van witte pijpaaarde met de volgende opmerkelijke tekst: *"Its better to smoke here than hereafter"* (afb. 1). De holle oogkassen zijn met twee gaten verbonden met een taps toelopende holte aan de linkerzijde. Op het achterhoofd is in de klei, onder de crèmekleurige verf, "Made in England" ingekrast. De schaduwpartijen in de holten, in het gezicht en tussen de tanden zijn ingevuld met donkerbruine verf.

Ik heb me lange tijd het hoofd gebroken over de bedoelde functie van dit kopje.

Afb. 1

Afb. 2

Toevallig ontdekte ik het artikeltje "Pijpaarden figuurtjes voor schooljongens" van de hand van Don Duco (1).

Hij beschrijft hierin een plastiekje in de vorm van een mannenhoofd dat vanaf 1910 door de fa. P. Goedewaagen & Zoon in Gouda werd geproduceerd.

Dit hoofdje verbeeldt de kop van een schoolmeester met kale schedel en bril en werd door schooljongens in de zak meegenomen. Zij rookten stiekem vóór de school en doofden, om niet gesnapt te worden, de sigaret in het hoofdje in hun broekzak. Hier smoorde de peuk in de holte opzij door zuurstofgebrek.

Bij het door Duco beschreven hoofdje (afb.3) staan de ogen niet in verbinding met de schacht opzij zoals bij het doodshoofdje.

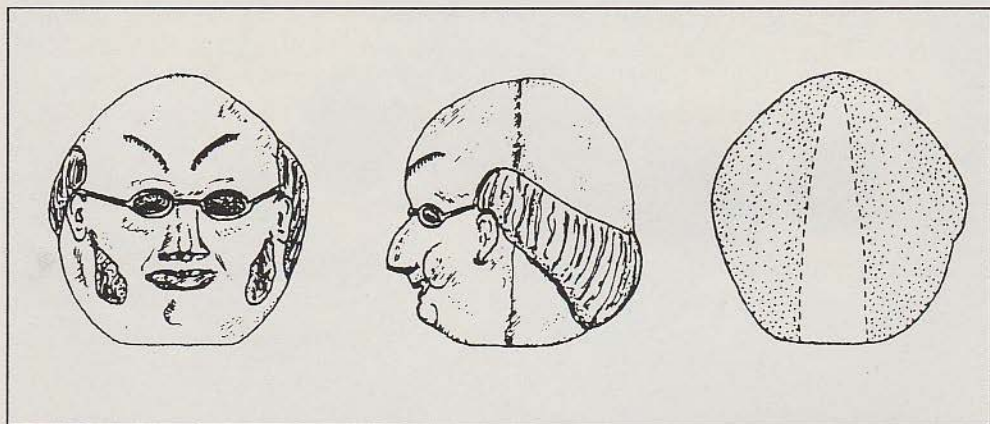
Dat kon gezien de afmetingen 8,6 x 6 x 6 cm, wel in de broekzak worden meegevoerd, maar het werd blijkbaar niet door schooljongens op de hierboven beschreven wijze gebruikt, want dan gaat het leuke effect van de ogen verloren. Als namelijk de sigaret in de holte opzij (afb.2) wordt neergelegd of uitgedrukt, kringelt de rook uit de oogholten van de doodskop.

Ook dooft vanwege de gaten in de oogkassen de sigaret niet door zuurstofgebrek.

Ondanks de afschrikwekkende verbeelding van de dood wordt het roken door de tekst op de schedel toch aangemoedigd. Het kan verkeren!

Tegenwoordig kunnen tabakswinkeliers worden bekeurd, als ze een tabaksreclame in hun etalage over het hoofd hebben gezien.

Duco vermeldt verder: "De sigarettendovers zijn slechts bekend in rode klei met opschildering in wit, zwart en rood. Eén exemplaar is geheel bedekt met een bruingetinte loodglazuur. In de fabriek kreeg dit voorwerp vormnummer 648 mee".

Afb. 3

Tekening: Don Duco

Ik ben benieuwd of andere verzamelaars ook van dit soort leuke voorwerpen op tabacologisch gebied in hun bezit hebben. Schrijf erover of stuur je reacties met afbeelding naar de redactie voor de vraagbaak!

Noot

1 - Don Duco, Pijpelijntjes, jrg. 4, oktober/december 1982.